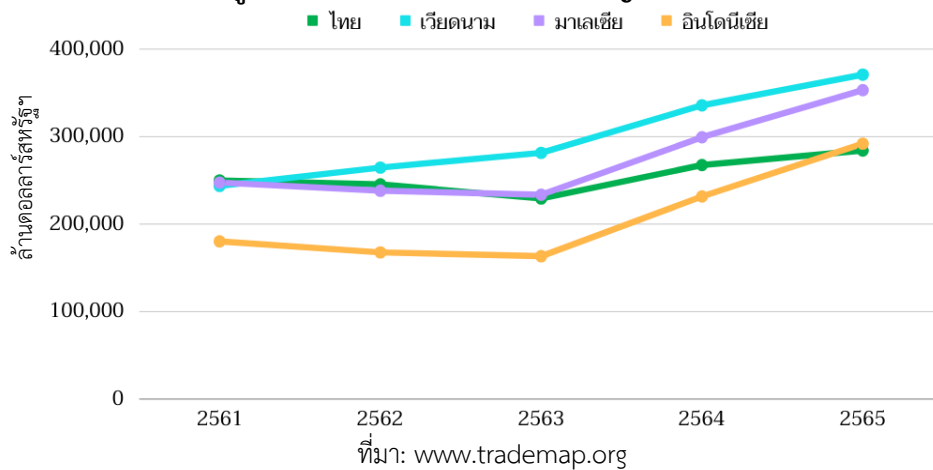

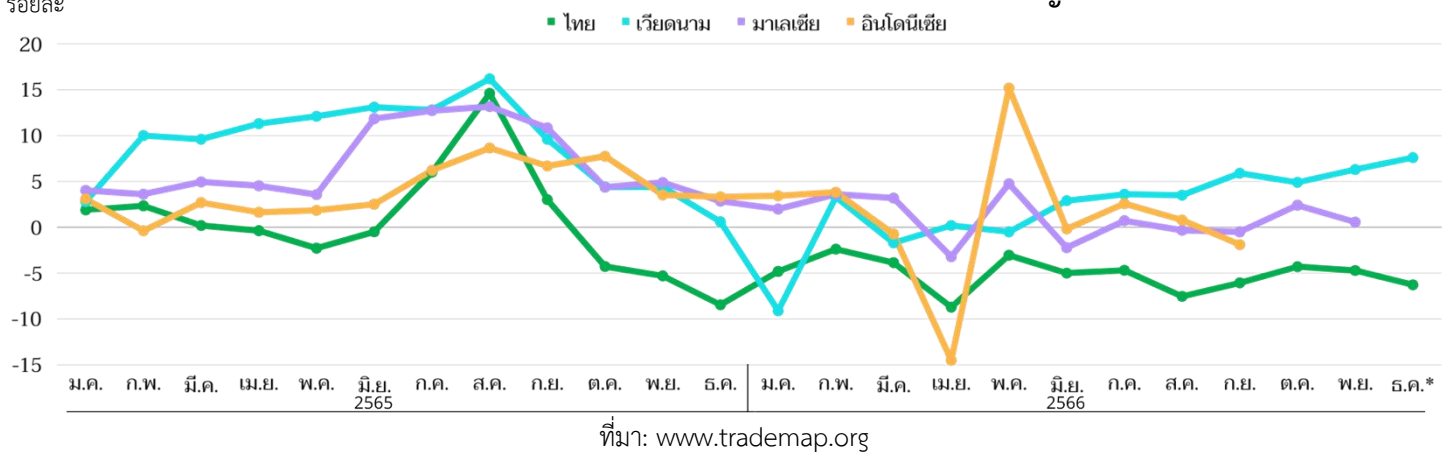
มองทิศทางการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมไทย ผ่านโครงสร้างการค้าโลก

ในปี 2566 ที่ผ่านมา มูลค่าการส่งออกรวมของไทยหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 1.00 และมีมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ อัญมณี รถถัง และอากาศยานรบ) หดตัวอยู่ที่ร้อยละ 0.76 เทียบกับปี 2565 และเมื่อพิจารณามูลค่าการส่งออกรวมของไทยในปี 2565 ขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.67 เทียบกับปี 2564 ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน อินโดนีเซียขยายตัว ร้อยละ 26.08 มาเลเซียขยายตัวร้อยละ 18.00 และเวียดนามขยายตัวร้อยละ 10.44 เทียบกับปี 2564* สะท้อนภาพให้เห็นว่าการส่งออกของไทยมีอัตราการเติบโตต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน (ภาพที่ 1) และเมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ประเทศต่าง ๆ จะพบว่าในช่วงปี 2566 อัตราการเปลี่ยนแปลงของ MPI ไทยจะอยู่ในแดนลบ โดยทั้งปีหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.11 ซึ่งแตกต่างจากประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของ MPI ทั้งในแดนบวกและลบสลับกัน (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 1: มูลค่าการส่งออกของประเทศสำคัญใน ASEAN ปี 2565

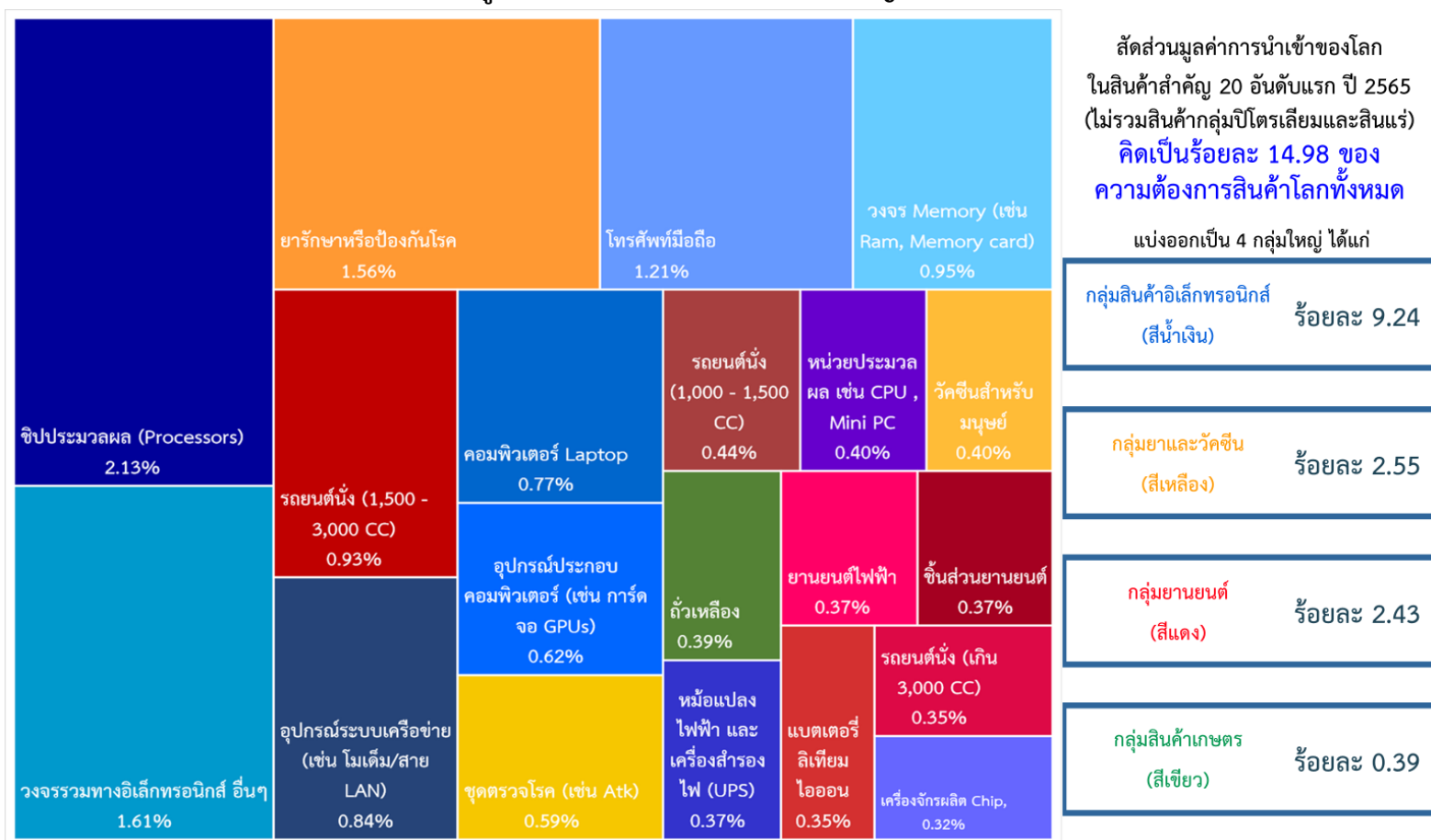
ภาพที่ 2: เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของ MPI ประเทศสำคัญใน ASEAN

*หมายเหตุ ข้อมูลล่าสุดของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ปี 2565

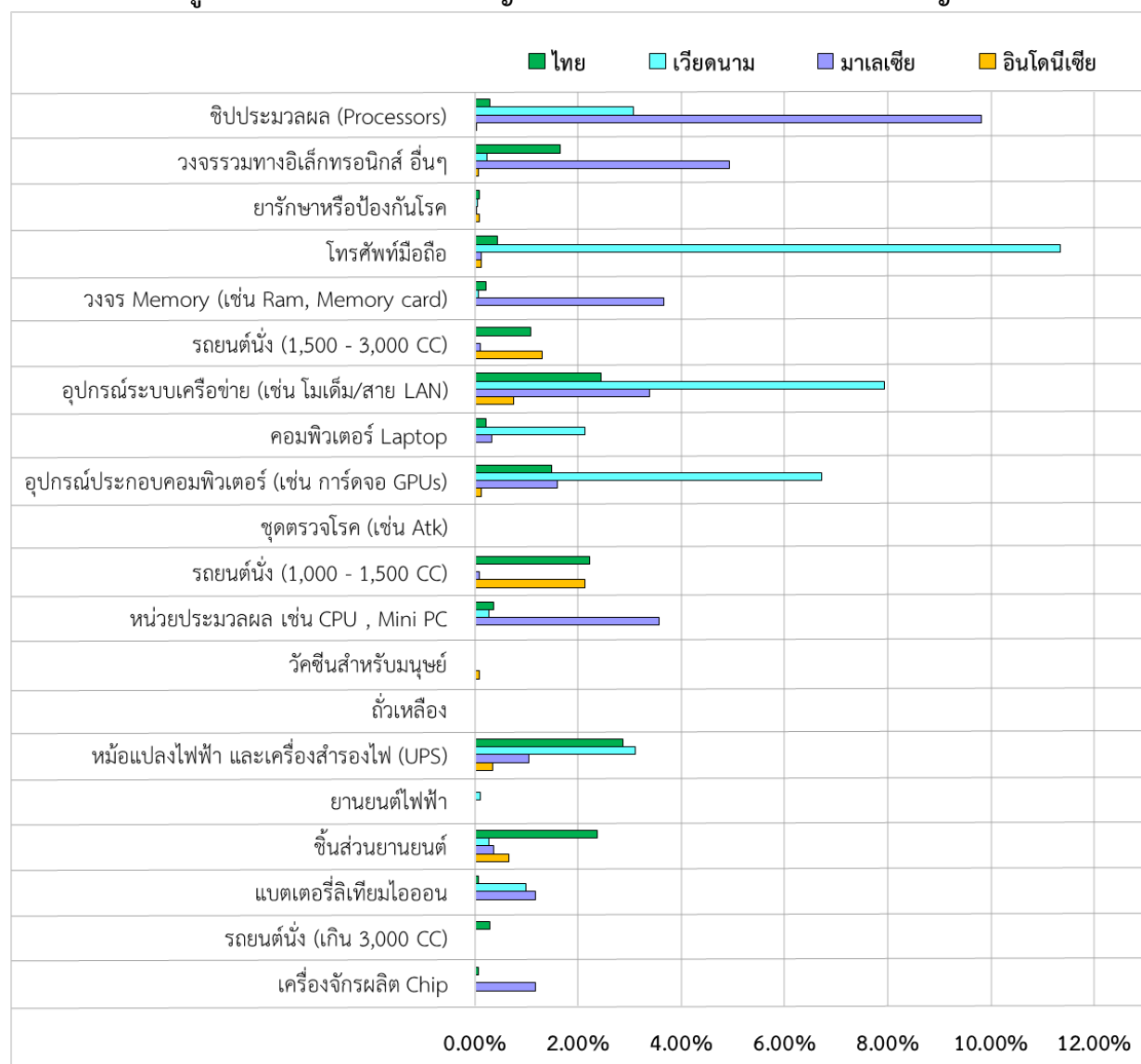
จากการศึกษาของ สศอ. พบว่า สินค้าที่โลกมีความต้องการแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ (1) กลุ่มสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 9.24 (2) กลุ่มยาและวัคซีน คิดเป็นร้อยละ 2.55 (3) กลุ่มยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 2.43 และ (4) กลุ่มสินค้าเกษตร คิดเป็นร้อยละ 0.39 (ภาพที่ 3) ทั้งนี้ หากพิจารณาสัดส่วนการส่งออกในตลาดโลกของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ในสินค้าที่โลกมีความต้องการสูง จะเห็นว่า เวียดนาม และมาเลเซียมีส่วนแบ่งในตลาดโลกในสินค้าที่โลกมีความต้องการมากกว่าประเทศไทยค่อนข้างมาก ในหลายสินค้าโดยเฉพาะสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อาทิ โทรศัพท์มือถือ โดยเวียดนามมีส่วนแบ่งในตลาดโลก ร้อยละ 11.35 และชิปประมวลผล (Processors) โดยมาเลเซียมีส่วนแบ่งในตลาดโลก ร้อยละ 9.82 ในขณะที่ไทยมีส่วนแบ่งในตลาดโลก น้อยกว่าร้อยละ 1.00 ในทั้งสองสินค้า ส่วนอินโดนีเซีย มีศักยภาพในกลุ่มรถยนต์นั่ง โดยเฉพาะรถยนต์นั่งขนาดกลางและขนาดเล็ก (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 3: สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าของโลก ในสินค้าสำคัญ 20 อันดับแรก ปี 2565

ที่มา: www.trademap.org

ภาพที่ 4: สัดส่วนมูลค่าการส่งออกในสินค้าสำคัญ 20 อันดับแรกของโลก ของประเทศสำคัญใน ASEAN ปี 2565

ที่มา: www.trademap.org

สศอ. ได้ใช้แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share Model) ศึกษาว่าไทยและประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน มีความสามารถในการแข่งขันของสินค้าในตลาดโลกเป็นอย่างไร โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกระหว่างช่วงเวลาก่อนโควิดและช่วงเวลาหลังโควิด ระหว่างช่วงปี 2561-2562 กับช่วงปี 2565-2566 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1: วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ASEAN ในสินค้าที่โลกต้องการ โดย CMS Model

การเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแข่งขัน	ไทย	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
ชิปประมวลผล (Processors)	↓	↓	↑	↑
วงจรรวมทางอิเล็กทรอนิกส์ อื่น ๆ	↓	↓	↑	↑
โทรศัพท์มือถือ	↓	↑	↓	↑
วงจรมemory (เช่น Ram, Memory card)	↑	↓	↑	↑
รถยนต์นั่ง (1,500 - 3,000 CC)	↓	↓	↑	↓
อุปกรณ์ระบบเครือข่าย (เช่น โมเด็ม/สาย LAN)	↑	↓	↑	↓
คอมพิวเตอร์พกพา (Laptop)	↓	↓	↑	↓
อุปกรณ์ประกอบคอมพิวเตอร์ (เช่น การ์ดจอ GPUs)	↓	↑	↑	↑
รถยนต์นั่ง (1,000 - 1,500 CC)	↓	-	↑	↑
หน่วยประมวลผล (เช่น CPU , Mini PC)	↓	↑	↑	↑
หม้อแปลงไฟฟ้า และเครื่องสำรองไฟ (UPS)	↑	↓	↓	↑
ชิ้นส่วนยานยนต์	↓	↑	↓	↑

หมายเหตุ: ↑ = ความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น ↓ = ความสามารถในการแข่งขันลดลง - = ไม่สามารถคำนวณได้

ที่มา: คำนวณโดยใช้ Constant Market Share Model

ประเทศไทย : มีความสามารถในการแข่งขันใน 20 สินค้าที่โลกต้องการลดลง ยกเว้น วงจรมemory, อุปกรณ์ระบบเครือข่าย และหม้อแปลงไฟฟ้าและเครื่องสำรองไฟ โดยสินค้ากลุ่มยานยนต์ เป็นสินค้าที่ไทยมีส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างมาก แต่กลับมีความสามารถในการแข่งขันลดลง ทำให้มีแนวโน้มในการเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้คู่แข่งได้

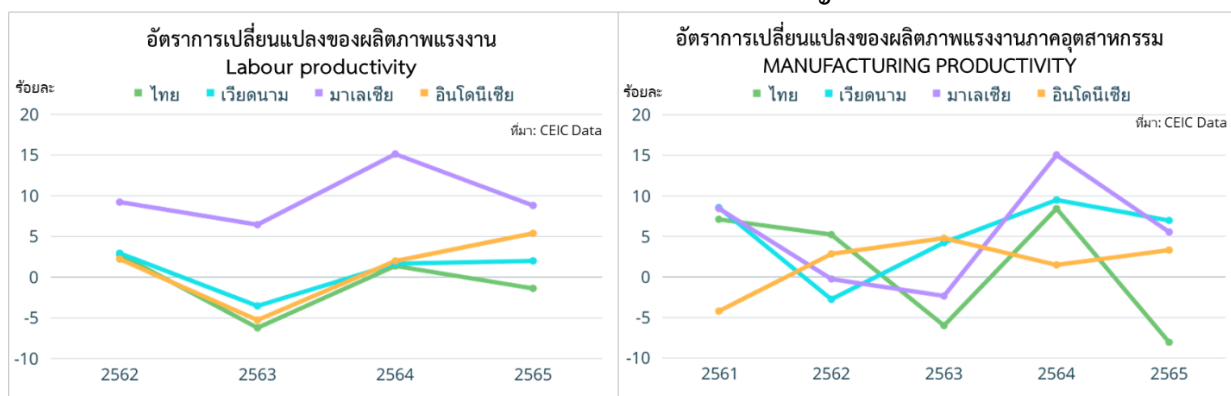
ประเทศเวียดนาม : มีความสามารถในการแข่งขันใน 20 สินค้าที่โลกต้องการลดลง ยกเว้น โทรศัพท์มือถือ, อุปกรณ์ประกอบคอมพิวเตอร์, หน่วยประมวลผล (เช่น CPU , Mini PC) และชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์ประกอบคอมพิวเตอร์ เป็นสินค้าที่เวียดนามมีส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างมาก ทำให้มีแนวโน้มที่จะเป็นสินค้าที่เติบโตอย่างยั่งยืนของเวียดนาม เพราะยังคงเป็นสินค้าที่โลกต้องการ

ประเทศมาเลเซีย : มีความสามารถในการแข่งขันใน 20 สินค้าที่โลกต้องการเพิ่มขึ้น ยกเว้น โทรศัพท์มือถือ, หม้อแปลงไฟฟ้าและเครื่องสำรองไฟ และ ชิ้นส่วนยานยนต์ โดยสินค้าที่มีส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างมาก เช่น ชิปประมวลผล, วงจรรวมทางอิเล็กทรอนิกส์ อื่น ๆ, วงจรมemory และ หน่วยประมวลผล (เช่น CPU , Mini PC) ทำให้มีแนวโน้มที่จะเป็นสินค้าที่เติบโตอย่างยั่งยืนของมาเลเซีย เพราะยังคงเป็นสินค้าที่โลกต้องการ

ประเทศอินโดนีเซีย : ความสามารถในการแข่งขันใน 20 สินค้าที่โลกต้องการเพิ่มขึ้น ยกเว้น รถยนต์นั่ง (1,500 - 3,000 CC), อุปกรณ์ระบบเครือข่าย และ คอมพิวเตอร์พกพา (Laptop) โดยรถยนต์นั่ง (1,500 - 3,000 CC) เป็นสินค้าที่อินโดนีเซียมีส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างมาก ทำให้มีแนวโน้มในการเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้คู่แข่งได้ แต่สินค้าอื่น ๆ มีความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีแนวโน้มในการได้รับส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ เป็นที่ทราบกันว่าสินค้าที่ไทยมีศักยภาพ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรหรืออุตสาหกรรมแปรรูปขั้นต้น แต่มีมูลค่าไม่สูง และอีกส่วนหนึ่งเป็นสินค้าที่ได้านิสงส์จากต่างชาติเข้ามาตั้งฐานการผลิตในไทยในอดีต ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของโลกในปัจจุบัน ในขณะที่ เวียดนามและมาเลเซีย มีส่วนแบ่งในตลาดโลกในสินค้าที่โลกมีความต้องการมากกว่าประเทศไทยค่อนข้างมากในหลายสินค้า โดยเฉพาะสินค้า อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ส่วนอินโดนีเซียมีศักยภาพในกลุ่มน้ำมันปาล์ม ยาง เหล็ก โลหะอื่น ๆ (นิกเกิล) และรถยนต์นั่ง โดยในรถยนต์นั่ง มีส่วนแบ่งในตลาดโลกใกล้เคียงกับไทย แต่เนื่องจากไทยมีความสามารถในการแข่งขันในรถยนต์นั่งลดลง ทำให้มีโอกาสเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับคู่แข่งได้ (ตารางที่ 1) นอกจากนี้ ไทยยังเผชิญกับปัญหาด้านผลิตภาพแรงงานของไทยที่ฟื้นตัวช้า เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน รวมถึงทักษะและการพัฒนาแรงงานของไทยช้ากว่าประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลง (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4: ผลิตภาพแรงงาน ของ ประเทศสำคัญใน ASEAN

ที่มา: CEIC Data

จากข้อมูลข้างต้น โครงสร้างของอุตสาหกรรมไทยมีปัญหา โดยสรุปได้ดังนี้ (1) การส่งออกของไทยมีอัตราการเติบโตน้อย เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน (2) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ของไทยยังคงอยู่ในแดนลบ (3) สินค้าที่ไทยส่งออก ตรงกับความต้องการของโลกน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่ส่งออกสินค้าเกษตรหรืออุตสาหกรรมแปรรูปขั้นต้นที่มีมูลค่าไม่สูง (4) ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าในตลาดโลกของไทยลดลง และ (5) ผลิตภาพแรงงานของไทยฟื้นตัวช้า

ดังนั้น เพื่อยกระดับภาคการผลิตและขยายมูลค่าการส่งออกสินค้าไทย โดยมุ่งเน้นสินค้าที่โลกมีความต้องการบนพื้นฐานศักยภาพที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบ อาทิ กลุ่มสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูง มากกว่าการส่งออกสินค้าพื้นฐานหรือแปรรูปขั้นต้น ซึ่งมีมูลค่าน้อย อีกทั้งยังมีความสามารถในการแข่งขันลดลง ทำให้มีแนวโน้มที่จะเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้คู่แข่ง จึงจำเป็นต้องเร่งหามาตรการเพื่อรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด ขณะเดียวกัน ควรสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดน้อย แต่มีความสามารถในการแข่งขันสูง เช่น วงจร Memory (เช่น Ram, Memory card), อุปกรณ์ระบบเครือข่าย (เช่น โมเด็ม/สาย LAN) และ หม้อแปลงไฟฟ้าและเครื่องสำรองไฟ (UPS) เป็นต้น (ตารางที่ 1)

ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในอนาคต เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นและเติบโตอย่างยั่งยืนได้ในตลาดโลก

นอกจากนี้ สศอ. มีเป้าหมายที่จะยกระดับภาคอุตสาหกรรมไทยให้ก้าวข้ามประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศรายได้สูง รวมทั้งพัฒนาศักยภาพภาคอุตสาหกรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain) โดยเร่งกำหนดมาตรการเพื่อเพิ่ม Productivity และเตรียมพร้อมภาคการผลิตสู่การพัฒนาภาคการบริการภายใต้บริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยขยายขอบเขตจากการพัฒนาภาคการผลิตสู่การพัฒนาภาคการบริการที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม (Service Providers) รวมถึงภาคส่วนอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของตลาด ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมรีไซเคิลเพื่อสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมุ่งเน้นการรีไซเคิลวัสดุต่าง ๆ เช่น พลาสติก โซลาร์เซลล์ โลหะ การกำจัดซากรถยนต์ โดยเฉพาะแบตเตอรี่รถยนต์ EV ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่มีแนวโน้มกลายเป็นขยะจำนวนมากจากการเติบโตของตลาด EV เพื่อนำไปรีไซเคิลและพัฒนาต่อยอดเป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่งในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานสะอาด อุตสาหกรรมก่อสร้างที่มีนวัตกรรม (Innovative Construction) เน้นการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมที่ตอบโจทย์เทรนด์โลกด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรม Soft Power เชื่อมโยงการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจชุมชน เช่น อุตสาหกรรมฮาลาล สิ่งทอเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนการร่วมมือกับกระทรวงพลังงาน เดินหน้าพัฒนาพลังงานสะอาด “ไฟฟ้าสีเขียว” ที่มีกระบวนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานสะอาดอย่างมีมาตรฐาน พร้อมกลไกการรับรองมาตรฐานที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการไทยในการผลิตอุตสาหกรรมสีเขียวตลอดทั้ง Supply Chain ทำให้สินค้าไทยเข้าสู่ตลาดโลกได้โดยไม่ถูกกีดกันทางการค้า พร้อมปรับตัวต่อความท้าทายต่าง ๆ และมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

จัดทำโดย

นางสาวดุสิตา เนตรโรจน์

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

แหล่งที่มาข้อมูล

<https://www.trademap.org>

CEIC Data